METZINERES

Àmbit geogràfic: Local
Seu social: Barcelona
Forma jurídica: cooperativa sense ànim de lucre de treball associa

- **34 persones treballadores**
- **4 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social**
- **7 persones sòcies**

NOMBRE ACTUAL DE PERSONES ATESES EN ELS SERVEIS A LES PERSONES:

- **107 a serveis a persones dependents o amb discapacitat**
- **259 a serveis a persones amb problemàtica de salut mental**
- **255 a serveis específics vinculats a l'àmbit de l'execució penal**
- **313 a serveis a persones amb drogodependències**
- **424 a serveis a d'altres col·lectius en situació d'exclusió social**
- **644 a serveis de cohesió i dinamització social**
- **643 a usuàries a altres col·lectius: (supervivents de violències)**

www.metzineres.org

Breu història de l'organització

Metzineres és una cooperativa sense ànim de lucre nascuda a Barcelona l'any 2018 que crea entorns d'aixopluc exclusius per a dones i persones de gènere expansiu que usen drogues i sobreviuen múltiples situacions de violència i vulnerabilitat. El projecte neix de la constatació que moltes dones queden excloses tant dels recursos tradicionals de drogues com dels dispositius socials i sanitaris convencionals, especialment aquelles en situació de sensellarisme, amb experiències de violència masclista, treball sexual, migracions, empresonament o salut mental.

Des d'una perspectiva feminista interseccional i de reducció de danys d'espectre complet, Metzineres desenvolupa espais comunitaris de suport mutu, cures i defensa de drets, adaptats als ritmes i realitats de les participants. El projecte combina intervenció comunitària, salut, acompanyament psicosocial, defensa jurídica, recerca i incidència política, entenent que les vulneracions de drets no poden abordar-se de manera fragmentada.

Al llarg dels anys, Metzineres s'ha consolidat com un referent local i internacional en models comunitaris de reducció de danys amb perspectiva de gènere. El seu treball es basa en la proximitat, la participació activa de les pròpies donxs i la construcció de respostes col·lectives davant les violències estructurals.

Missió

La missió de Metzineres és crear entorns d'aixopluc, suport mutu i defensa de drets per a dones i persones de gènere expansiu que usen drogues i sobreviuen múltiples situacions de violència i vulnerabilitat, especialment aquelles excloses dels circuits socials, sanitaris i institucionals convencionals.

Des d'un enfocament feminista interseccional, antiprohibicionista i de reducció de danys d'espectre complet, Metzineres treballa per reduir les violències estructurals associades a la pobresa, el sensellarisme, la criminalització, les polítiques de drogues, les migracions i les desigualtats de gènere. La cooperativa impulsa respostes comunitàries basades en la cura, l'autonomia, la participació activa i l'accés efectiu a drets.

L'acció combina acompanyament comunitari, salut, defensa jurídica, habitatge, recerca i incidència política, promovent models no punitius i centrats en la dignitat, la justícia social i la transformació col·lectiva.

Descripció de l'activitat

Metzineres desenvolupa un model comunitari integral d'acompanyament per a dones i persones de gènere expansiu que usen drogues i es troben en múltiples situacions de violència i exclusió social. L'activitat es desplega principalment des de l'espai comunitari de Lluna 3, al barri del Raval de Barcelona, i

també mitjançant treball de carrer i acompanyament en entorns informals.

Ofereix serveis de reducció de danys, suport psicosocial, atenció sanitària i emocional, defensa jurídica, acompanyament en processos administratius i judicials, suport a l'accés a habitatge i recursos socials, així com espais de cures, alimentació, descans i vinculació comunitària. També impulsa programes de mesures penals alternatives, suport a dones privades de llibertat i processos de sortida de presó.

L'activitat es basa en equips interdisciplinaris i en la participació activa de les pròpies donxs, promovent estratègies adaptades als ritmes i necessitats de cada persona. Paral·lelament, desenvolupa accions de recerca, formació i incidència política orientades a transformar les polítiques públiques sobre drogues, salut, violències i exclusió social des d'una perspectiva feminista i de drets humans.

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA PROPOSADA

ESPAI DE DRETS

Breu descripció

L'Espai de Drets és un dispositiu d'acompanyament jurídic comunitari impulsat per Metzineres que garanteix l'accés efectiu a la justícia de dones i persones de gènere expansiu que usen drogues i sobreviuen múltiples situacions de violència i vulnerabilitat. El projecte neix per donar resposta a l'exclusió sistemàtica que aquestes persones pateixen dins dels sistemes policials, judicials i administratius, així com a la criminalització de la pobresa, les drogues i les estratègies de supervivència.

Des d'una perspectiva feminista interseccional, antiprohibicionista i de reducció de danys d'espectre complet, ofereix assessorament jurídic, defensa lletrada, acompanyament als jutjats i comissaries, seguiment penitenciari i suport en procediments administratius i penals.

L'acompanyament es realitza tant des de l'espai comunitari de Metzineres com mitjançant treball de carrer, adaptant-se als ritmes i realitats de les participants i eliminant barreres burocràtiques, econòmiques i institucionals d'accés a la justícia.

El projecte treballa de manera coordinada amb un equip multidisciplinari format per advocades, treballadores socials, psicòlogues, infermeres i educadores socials, desenvolupant estratègies integrals. Aquesta metodologia ha permès reduir condemnes, evitar ingressos a presó i impulsar mesures penals alternatives adaptades a les necessitats de cada donx, especialment Treballs en Benefici de la Comunitat desenvolupats dins de Metzineres.

Paral·lelament, l'Espai de Drets documenta vulneracions de drets, genera coneixement col·lectiu i impulsa incidència política per transformar les respostes institucionals davant les drogues, la pobresa, les violències i l'exclusió social.

Des dels seus inicis, el projecte ha realitzat 2.814 actuacions jurídiques que han afectat 255 donxs, consolidant-se com una experiència innovadora de justícia comunitària basada en la cura, els drets humans i la transformació social.

Aportació de valor de la iniciativa

L'Espai de Drets aporta un model innovador de justícia comunitària que transforma la manera com s'acompanyen les donxs en múltiples situacions de vulnerabilitat. Combina defensa jurídica, reducció de danys d'espectre complet i treball comunitari des d'una perspectiva feminista interseccional, superant els models tradicionals d'assistència jurídica basats en la burocràcia i la distància institucional.

El seu valor diferencial rau en apropar l'acompanyament legal allà on són les donxs, eliminant barreres d'accés i garantint continuïtat abans, durant i després dels processos judicials i penitenciaris. La metodologia interdisciplinària i arrelada a la comunitat ha demostrat resultats tangibles en la reducció d'empresonaments, la implementació de mesures penals alternatives i la millora de l'accés efectiu a drets.

Destaca també per la seva capacitat d'incidència i transferència: documenta vulneracions, genera coneixement col·lectiu i impulsa models replicables per altres entitats.

Necessitat a la que respon

L'Espai de Drets respon a la situació d'exclusió sistèmica que viuen moltes dones i persones de gènere expansiu que usen drogues i sobreviuen múltiples situacions de violència i vulnerabilitat. Aquestes persones sovint queden fora dels sistemes socials, sanitaris i judicials convencionals a causa del sensellarisme, la pobresa, les migracions, la salut mental, les violències masclistes, el treball sexual o els antecedents penals, entre altres factors que s'entrecreuen i amplifiquen l'estigma i la discriminació.

En lloc de rebre respostes de protecció i suport, aquestes realitats són abordades principalment des del control penal i administratiu. Les sancions administratives, els controls policials arbitraris i la judicialització de conductes vinculades a la supervivència provoquen processos continus de criminalització i exclusió social. Moltes dones acaben condemnades sense comprendre els procediments judicials, sense defensa efectiva i sense possibilitats reals d'accedir a mesures alternatives a la presó.

A aquesta situació s'hi afegeixen barreres materials molt concretes: manca de telèfon o domicili per rebre notificacions, impossibilitat de desplaçar-se als jutjats, absència de xarxes de

suport o desconfiança profunda envers les institucions després d'anys de violències institucionals.

Davant d'aquest buit, l'Espai de Drets crea una resposta jurídica comunitària, accessible i continuada, que garanteix defensa, acompanyament i accés efectiu a drets.

Principals objectius assolits

L'Espai de Drets ha consolidat un model d'acompanyament jurídic comunitari capaç de reduir barreres d'accés a la justícia i minimitzar els impactes de la criminalització sobre dones i persones de gènere expansiu en múltiples situacions de vulnerabilitat.

Entre els principals objectius assolits destaca la garantia d'un accés real i digne a la defensa jurídica, apropant l'assessorament i l'acompanyament legal a persones que habitualment queden excloses dels circuits judicials convencionals. El projecte ha aconseguit establir mecanismes de seguiment continu abans, durant i després dels procediments judicials i penitenciaris, reforçant la continuïtat assistencial i els vincles comunitaris.

També s'ha avançat significativament en la reducció de l'empresonament derivat de situacions de pobresa i exclusió, promovent mesures penals alternatives adaptades a les necessitats de cada participant. Especialment rellevant ha estat la consolidació de Treballs en Benefici de la Comunitat desenvolupats dins de Metzineres, convertint mesures punitives en espais de participació, cura i vinculació comunitària.

Paral·lelament, el projecte ha reforçat la coordinació entre àmbits jurídics, socials, sanitaris i comunitaris, generant una metodologia interdisciplinària innovadora basada en la reducció de danys d'espectre complet. Finalment, l'Espai de Drets ha contribuït a visibilitzar vulneracions de drets i a impulsar incidència política i institucional per transformar les respostes públiques.

Principals resultats obtinguts

Des dels seus inicis, l'Espai de Drets ha desenvolupat 2.814 actuacions jurídiques que han afectat 255 donxs en múltiples situacions de vulnerabilitat. Només durant el 2025 s'han realitzat 1.487 actuacions jurídiques amb 178 donxs, incloent 641 assessoraments jurídics, 322 coordinacions amb advocades i serveis, 320 acompanyaments judicials i administratius, 26 representacions lletrades a judicis i 67 visites a presó.

A nivell processal, s'han presentat 30 recursos, 33 informes multidisciplinaris i 46 escrits judicials, incloent 21 sol·licituds de Treballs en Benefici de la Comunitat (TBC). Des de l'inici del projecte s'han impulsat 60 procediments de TBC que han afectat 21 donxs: 40 han estat acordats judicialment, 18 finalitzats amb èxit i 12 es troben actualment en execució amb bon seguiment. També s'han tramitat 24 Mesures Alternatives a la Sanció (MAS).

Qualitativament, el projecte ha aconseguit reduir ingressos a presó vinculats a situacions de pobresa i exclusió, millorar l'accés efectiu a la justícia i reforçar la continuïtat vital i comunitària de les participants. El model ha consolidat una metodologia interdisciplinària basada en la proximitat, la cura i la reducció de danys, transformant mesures punitives en espais de vinculació comunitària. El 2024, el projecte va rebre el Premi de l'Observatori Català de la Justícia en Violència Masclista pel seu impacte transformador en l'accés a drets i la reducció de la criminalització.

Abast de l'experiència

L'Espai de Drets té un ampli abast social i comunitari tant pel nombre de persones acompanyades com per la seva capacitat d'incidència institucional. Des dels seus inicis, el projecte ha desenvolupat 2.814 actuacions jurídiques amb 255 donxs en múltiples situacions de vulnerabilitat vinculades al sensellarisme, l'ús de drogues, les violències masclistes, les migracions, la salut mental o l'experiència penitenciària.

El projecte articula una xarxa estable de coordinació amb advocades del torn d'ofici, jutjats, centres penitenciaris, serveis socials, recursos sanitaris i dispositius de mesures penals alternatives, promovent respostes integrals i continuades. Paral·lelament, impulsa espais de suport mutu, defensa de drets i incidència política, participant en xarxes locals i internacionals vinculades a drets humans, feminismes, drogues i justícia social. Aquesta metodologia comunitària i interdisciplinària consolida una experiència innovadora i replicable de justícia comunitària.

Persones implicades en l'experiència:

Treballadores: 6
Membres equips directius: 3
Sòcies: 3
Ateses: 255

Principals factors clau d'èxit

Un dels principals factors clau d'èxit de l'Espai de Drets és la seva capacitat d'apropar la defensa jurídica a persones que habitualment queden excloses dels circuits convencionals de justícia. El projecte elimina barreres burocràtiques, econòmiques i institucionals mitjançant una metodologia flexible i de proximitat, basada en el treball de carrer, l'acompanyament continuat i l'adaptació als ritmes i realitats de cada donx.

La mirada feminista interseccional i de reducció de danys d'espectre complet és també un element central. L'Espai de Drets no aborda els processos judicials de manera aïllada, sinó vinculats a les condicions materials i socials que travessen les participants: sensellarisme, salut mental, ús de drogues, violències masclistes,

migracions o pobresa. Aquesta perspectiva permet generar respostes més eficaces, sostenibles i centrades en els drets humans.

Un altre factor clau és el treball interdisciplinari entre advocades, treballadores socials, psicòlogues, infermeres i educadores socials, que facilita estratègies integrals i coordinades. Aquesta metodologia ha estat determinant per aconseguir reduccions de condemna, suspensions de penes i mesures alternatives a la presó adaptades a les necessitats de cada participant.

Finalment, la construcció de vincles de confiança sostinguts en el temps i la participació activa de les pròpies donxs han estat essencials per consolidar processos d'acompanyament, defensa de drets i vinculació comunitària duradors.

Dificultats i reptes superats

El desenvolupament de l'Espai de Drets ha implicat afrontar importants reptes vinculats tant a les situacions de vulnerabilitat extrema de les participants com a les limitacions dels sistemes institucionals existents. Un dels principals desafiaments ha estat garantir continuïtat en els processos jurídics amb persones que sovint no disposen de telèfon, domicili estable, recursos econòmics o xarxes de suport, fet que dificulta el seguiment de notificacions, cites judicials i procediments administratius.

També ha estat un repte intervenir en un context marcat per la desconfiança cap a les institucions. La construcció de vincles de confiança sostinguts en el temps ha requerit desenvolupar metodologies flexibles, basades en la proximitat, el treball de carrer i l'acompanyament continuat.

A nivell institucional, el projecte ha hagut de superar rigideses administratives i judicials que sovint dificulten l'aplicació de mesures alternatives adaptades a les realitats de les participants. La consolidació de coordinacions estables amb jutjats, advocades, centres penitenciaris i serveis públics ha estat clau.

Finalment, un altre repte important ha estat sostenir el creixement del projecte amb recursos econòmics limitats. Malgrat això, s'ha aconseguit consolidar una metodologia innovadora i reconeguda institucionalment, demostrant la viabilitat d'un model de justícia comunitària basat en la cura i els drets humans.

Elements innovadors que aporta la iniciativa

L'Espai de Drets aporta un model innovador de justícia comunitària que combina defensa jurídica, feminisme interseccional i reducció de danys d'espectre complet per donar resposta a situacions de criminalització i exclusió social que els sistemes convencionals sovint no saben abordar. La iniciativa transforma el model tradicional d'assistència jurídica, habitualment burocràtic i reactiu, en un acompanyament comunitari, flexible i continuat, adaptat als ritmes i realitats de les participants.

Un dels principals elements innovadors és l'apropament de la defensa legal als espais de vida de les donxs. Les advocades desenvolupen treball de carrer, es desplacen allà on són les participants i sostenen els processos judicials abans, durant i després de les causes penals o administratives. Aquesta metodologia elimina barreres d'accés a la justícia i genera vincles de confiança sostinguts en el temps.

La iniciativa destaca també per la seva metodologia interdisciplinària, basada en la coordinació entre advocades, treballadores socials, psicòlogues, infermeres i educadores socials. Aquesta mirada holística permet abordar simultàniament dimensions jurídiques, socials, sanitàries i emocionals, facilitant mesures alternatives a la presó i estratègies de continuïtat vital.

Un altre element és la transformació dels Treballs en Benefici de la Comunitat en espais de vinculació comunitària i cura dins de Metzineres, convertint mecanismes punitius en processos de participació i suport mutu. Finalment, el projecte combina intervenció directa, recerca i incidència política, generant evidència sobre vulneracions de drets i promovent canvis institucionals des d'una perspectiva de drets humans.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat:

És una iniciativa altament transferible perquè es basa en metodologies comunitàries i interdisciplinàries adaptables a diferents territoris i contextos socials. El model no depèn únicament de recursos jurídics especialitzats, sinó de la construcció de xarxes de coordinació entre àmbits socials, sanitaris, comunitaris i judicials, fet que facilita la seva implementació en altres organitzacions del tercer sector.

Un dels principals factors de replicabilitat és la metodologia d'acompanyament flexible i de proximitat, basada en la reducció de danys d'espectre complet i en l'adaptació als ritmes i necessitats de les persones participants. Aquest enfocament pot aplicar-se a diferents col·lectius en situació de vulnerabilitat que experimenten barreres d'accés a la justícia i processos de criminalització.

També disposa d'eines i pràctiques transferibles, com protocols de coordinació interdisciplinària, elaboració d'informes multidisciplinaris, estratègies d'acompanyament judicial i penitenciari, i models de Treballs en Benefici de la Comunitat desenvolupats en entorns comunitaris. Paral·lelament, la sistematització de dades i la generació de coneixement permeten documentar impactes, identificar bones pràctiques i facilitar la seva reproducció.

La participació activa en xarxes locals i internacionals de drets humans, drogues, feminismes i justícia social afavoreix també la difusió del model i l'intercanvi d'aprenentatges amb altres entitats i administracions.